

som utgifvas till understöd för kommunernas fattigvård, till bekostande af sjukhus o. s. v., icke återkommit till statsverket, är gifven sak. Men äfven detta kan blott oegentligt kallas förlust. Detta om förlusterna. – Jag anhåller ödmjukast att ännu få göra ett tillägg. Det har händt, åtminstone enligt svenska tidningars meddelande, att en representant vid den svenska riksdagen, han heter Wallenberg, en känd person, vid ett tillfälle, som torde gifvit anledning att tala om sättet att understödja nödlidande under missvestår, mot styrelsen i Finland utkastat den beskyllning, att denna styrelse genom sitt förfarande hindrat landets trafikanter att importera säd och bragt saken derhän, att folket svultit ihjäl. Lika offentligt som denna beskyllning är uttalad, anhåller jag få förklara den för osann. Med yttersta omsorg erbjöd styrelsen under alla missvestår penningar åt trafikanterne i landet för att undgå import för styrelsens räkning. Dessa penningar mottogos begärligt 1862, kanske till större mått, än nödigt skulle hafva varit. Men våra trafikanter, som då dels af patriotism, jag vill icke sätta det i fråga, men också för spekulation emottogo medlen, använde dem delvis till köp af skogar för förökandet af sågningsrörelsen, öfverhufvud för att öka uppköp af exportartiklar, men också delvis för utlåning till allmogen. Genom den plötsliga konkurrensen hände det, att isynnerhet priset på stock steg betydligt. Det följande året, eller åtminstone 1864, voro konjunkturerna dåliga för brädexporten. De som spekulerade i stort kommo sålunda i sjelfva verket att göra betydliga förluster, och mig har blifvit på fullkomligt trovärdig väg meddeladt, att ettdera af dessa år, 1864 eller 1865, ett större exporthus i Wiborg förlorade på sin export 35 000 rub. silfver. Detta kan förtjena nämnas också med afseende på den fråga, som här nyligen diskuterades, om sågningsskatten nemligen och lämpligheten af densamma. De trafikanter, som utlånade mycket säd, och bland hvilka jag kan till deras ära nämna trafikanter i Uleåborg och Jakobstad äfvensom i Kuopio, ledo stora förluster, emedan de af allmogen ej kunde erhålla sina upplånade medel, då det ena svåra missveståret följde på det andra. När sålunda 1867 penningar åt trafikanterne bjödos, ville snart sagdt ingen taga emot dem. Jag har bredvid mig en man, som framför många andra varit verksam under dessa år för nödens lindrande; han kan intyga det, liksom öfrige då tjenstgörande guvernörer, med hvilken svårighet trafikanterne kunde förmås till lån och till import af spanmål. Ty de visste, att allmogen icke skulle kunna köpa hvad de skulle importera, och att de vore underkastade säkra förluster på ett sådant företag. Det var derföre som styrelsen var tvungen att nästan ensam sörja för sädesimporten. När man nu framkastar en sådan beskyllning, som den anförda på svenska riksdagen uttalade, är förfarandet föga betänkt och föga värdigt.

27 YTTRANDE VID LANTDAGEN 20.IV 1872

Protokoll fördrt hos högl. ridderskapet och adeln

50 Herr *Snellman*: Vördsammast får jag för min del tillstyrka allmänna besvärsutskottets betänkandes antagande af det höglofliga ståndet. Kanske vore det skäl att i den petition, hvilken utskottet tillstyrker, icke intaga några förslag, angående bestämd termin eller årtal, inom hvilken en författares rätt skulle vara bevarad, men lämpligt kunde dock vara, att representationen skulle på förhand låta sin tanke äfven

i detta afseende komma till Hans Majestäts kännedom. För min del ber jag likväl att, i händelse tidsbestämningen, att eganderätten till ett arbete skall bevaras i så och så många år, komme att kvarstå, talet trettio måtte utstrykas och endast talet femtio bibehållas. Man är färdig att ställa anspråk på en författares egendom, isynnerhet i vårt land, vanligen på en fattig mans. Man ställer detta anspråk på hans egendom till förmon för hvem? – till förmon för spekulanter, för förläggare, hvilka önska åtkomma förlagsrätten för att deraf göra sig en vinst. Eger han för sina arfvingar rätt till sitt arbete femtio år, kan han under sin lifstid sälja sin förlagsrätt och lemna något åt dessa arfvingar eller åtminstone göra rätt för sig, innan han dör. Ställes hans rättighet på tio år, har han ganska litet att förtjena på förlagsrätten och kan ganska litet erhålla för den. Ju mera denna tid inskränkes, desto mera tager man af honom hvad sannerligen borde anses vara hans lagliga egendom, en egendom, ofta vunnen genom långvariga och mångåriga mödor, försakelser och umbäranden. Likaså vågar jag yrka angående den plikt, som enligt utskottets förslag lägges på en författares rättsinnehafvare derföre, att de icke nog hastigt efter hans död utgifva hans arbeten i ny upplaga, att denna plikt måtte utstrykas. Det kan hända, att en författare icke önskar, att en ny upplaga af hans arbeten någonsin skall se dagen. Är hans önskan sådan, så borde hans rätt icke kränkas, åtminstone inom en kort tid. Det kan vara likgiltigt, sedan ett halft sekel förflutit, då ingen bryr sig om att utgifva en ny upplaga, och om den utgafves, den icke kunde väcka någon särdeles uppmärksamhet. Arbetet kan i författarens tanke vara så underhålligt, att han icke önskar, att det i en ny upplaga måtte spridas. Om han så anser, borde i sjelfva verket ingen ega rätt att på hans döda mull handla emot denna hans önskan. Men det kan icke hjälpas. Då en sådan lag utfärdas, måste en preskriptionstid bestämmas. Men må förlagsrätten i alla händelser, antingen rättsinnehafvarene utgifva en ny upplaga eller icke, vara författaren bevarad för hela den period, som bestämmes.

28 YTTRANDEN VID LANTDAGEN 25.IV 1872

Protokoll fördt hos högl. ridderskapet och adeln

Med anledning häraf yttrade herr *Snellman*: Det måste förvåna att finna den nådiga propositionen så behandlad, som vore det regeringens skyldighet att, när nöd inträffar, föda befolkningen, och som vore det en särdeles grace från representationens sida att räcka ett enda finger till, för att häri understödja regeringen. Jag säger: ett sådant uppfattningssätt är förvånande; man kunde säga mera: det är icke tillbörligt. Det är icke derföre landet betungas med skatter, att den ena eller andra lansortens befolkning skall med afkomsten af desamma underhållas; det är icke derföre regeringen uppbär dessa inkomster, utan för att fylla endast de vanliga statsbehofven. När således regeringen af ständerna begär, att de af bankens medel, öfver hvilka de ensamma ega ett förfoga, måtte i nödens stund försträcka regeringen detta obetydliga lån, skulle jag för min del icke allenast anse representationens skyldighet vara att bevilja det, utan äfven hålla för billigt, att dertill, när hungersnöd hotar, regeringen må befogas att lyfta senaste års bankvinst att till nödens afvändande användas utan återbetalningsskyldighet, endast mot löfte att för användandet redogöra.

Ett stånd, hvilket frågan närmast rör, har förkastat propositionen,